

Trygg tilknytning for ettåringer i barnehagen

Gerd-Eva Sørøy
[Kandidatnummer: 1037]

Bacheloroppgave
[BDBAC4900]

Trondheim, April 2018

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	3
1.1	Problemstilling og avgrensninger	4
1.2	Begrepsavklaring: Tilknytning	5
2	Teoretisk tilnærming	6
2.1	Tilknytning i barnehagen	6
2.2	John Bowlby – Ettåringens tilknytningsfase	8
2.3	Trygg og utrygg tilknytning	9
2.4	Tilknytning og samspill	11
2.5	Trygghetssirkelen (COS)	14
3	Metodisk tilnærming	17
3.1	Valgt metode	18
3.2	Intervjuguide	18
3.3	Intervjupersonene	19
3.4	Intervjuene	20
3.5	Analysearbeid	21
3.6	Etiske refleksjoner	22
3.7	Metodekritikk	22
4	Funn og drøfting	24
4.1	Hvordan forstår de trygghetsbehovet?	25
4.2	Hva legger barnehagelærerne i begrepet tilknytning?	28
4.3	Utfordringer i hverdagen	30
4.4	Hvordan arbeider barnehagelærerne?	34
5	Oppsummering og konklusjon	36
5.1	Referanser	39
6	Vedlegg	
6.1	Vedlegg 1: Intervjuguide	43
6.2	Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeskjema	45

1. Innledning

Denne oppgaven handler om ettåringens behov for trygg tilknytning i barnehagen. Når små barn er i barnehagen, er det personalet som er deres omsorgspersoner. Som Drugli (2014) understreker er tilknytningskvalitet av særlig betydning for de yngste barna i barnehagen (s. 50). Jeg skriver om temaer knyttet til samspillet mellom personal og barn og om hvor betydningsfulle sensitive voksne med samspillskvaliteter er, og hvordan de er med på å påvirke ettåringens kognitive og emosjonelle utvikling.

Høsten 2016 ble barnehagetilbudet utvidet til også å gjelde barn som fyller ett år i september og oktober. Denne høsten begynte over 40.000 ettåringer i barnehagen for aller første gang. Regjeringen understreker at dette krever at barnehagetilbudet er av høy kvalitet (Kunnskapsdepartementet, 2016). Det er ingen tvil om at det er foreldrene som er ettåringenes viktigste omsorgspersoner. Men for de ettåringene som går i barnehage vil også personalet ha stor betydning. Ettåringene tilbringer det meste av sine våkne timer i barnehagen, noe som innebærer et stort ansvar for at hvert lille barn får dekket sitt behov og har det bra i barnehagen (Drugli, 2016, s. 15).

Det er ingen som helst tvil om at ettåringens møte med barnehagen og barnehagepersonalet, vil spille en viktig rolle for barnets trivsel her og nå og utvikling både kognitivt og emosjonelt. Gjennom St.meld.nr. 27 ble plutselig kvalitet i barnehagen satt på dagsordenen, og den satte fokus på at barnehagen skulle være til det beste for både barn og foreldre (Kvistad & Søbstad, 2005, s. 19). De senere årene har det kommet en rekke norske gjennomførte studier av effekt av tidlig barnehagestart. Studien Gode barnehager i Norge (GoBaN) ved HiOA, viser at barnehagekvaliteten i norske barnehager er middels (Bjørnestad, 2015). Førskolelektor i pedagogikk, Ellen Os, har forsket på kvaliteten i samspillet mellom barn i barnehagen og deres omsorgspersoner, og sier barnehagene skårer lavt på sensitivitet. Hun mener utfordringene ligger i

barnehagens innhold. Hun legger til at vi trenger flere aktive, kompetente voksne i barnehagen (Barnehage.no, 13.05.16). For små barn er det relasjoner til sensitive og stimulerende voksne som er barnehagekvalitet (Drugli, 2016, s. 87). Ettåringer kommer til barnehagen med ulike forutsetninger og erfaringer. Forskning har vist at for barn som bor i et hjem der omsorgen og stimuleringen ikke er god nok, kan det å gå i en god barnehage bidra til at barnet allikevel får en positiv utvikling. Små barn trenger å forholde seg til voksne i barnehagen som er sensitive og som kan inngå i et positivt samspill med barna (Drugli, 2016, s. 86).

1.1 Problemstilling og avgrensning

I forhold til valg av problemstilling var det mye refleksjon rundt hvordan jeg skulle formulere den for å få best mulig svar på det jeg ønsket å vite mer om. Jeg valgte å kun inkludere et utvalg barnehagelærere/ førskolelærere på mine intervjuer. Dette var for å se hvordan de som pedagogiske ledere forstår ettåringens behov og hvordan de arbeider med temaet på sin egen avdeling.

Problemstillingen min ble slik: *Hvordan forstår et utvalg barnehagelærere ettåringens behov for trygg tilknytning i barnehagen?*

Jeg har med tanke på oppgavens tema og omfang gjort noen nødvendige avgrensninger som jeg håper kommer tydelig frem både i forhold til hvordan jeg har valgt å dele inn oppgaven, og videre inn i mine funn og drøftingen.

Jeg har under den teoretiske tilnærmingen valgt å vise til litteratur som jeg mener er relevant i forhold til min problemstilling. Jeg skriver om ettåringen i barnehagen, og forholder meg ikke til noen andre aldersgrupper eller spesielle behov. Jeg har heller ikke valgt å fokusere på selve tilvenningsperioden, og

skriver generelt om hverdagen i barnehagen for ettåringer etter at tilvenningen er ferdig.

Det er mange faktorer som spiller inn i forhold til hvordan de voksne i barnehagen kan legge til rette for trygg tilknytning hos ettåringer. Blant annet har rammebetingelser som for eksempel organisering betydning, men disse faktorene har jeg valgt å ikke ta hensyn til i denne oppgaven.

Jeg undersøker et utvalg barnehagelærere sin forståelse, men tema og teori som jeg har valgt er relevant for alle ansatte i barnehagen og derav omtaler jeg de ansatte samlet selv om de består av mennesker med ulik stilling, utdanning og erfaring.

1.2 Begrepsavklaring: Tilknytning

Drugli (2014) snakker om det lille barnet som ikke greier seg alene, og som er avhengig av å knytte seg til noen som kan gi beskyttelse og omsorg. Hun definerer begrepet tilknytning som det sterke følelsesmessige båndet som barnet etablerer til sine nærmeste omsorgspersoner (Drugli, 2014, s. 43).

Bowlby skriver om betydningen av omsorgspersonens tilgjengelighet, både fysisk og psykisk, og dens evne til å gi gjensvar i samspillet med barnet. Han påpeker barnets behov for å oppleve en varm, intim og kontinuerlig relasjon til én person (Abrahamsen, 1997, s. 92). Broberg, Hagström og Broberg (2014) beskriver tilknytning som et ”spesialtilfelle” av nære følelsesmessige relasjoner. De mener det nære båndet handler om omsorgspersonens evne og vilje til å etablere samspill og til å støtte barnets primære behov for beskyttelse, trøst og trygghet (s. 34). Askland og Sataøen definerer tilknytning som det følelsesmessige båndet som knytter barn til en eller flere personer (Askland og Sataøen, 2013, s. 61).

Rammeplan (2017) påpeker betydningen av tilknytning ved å si at:

”Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring” (s. 19).

Drugli beskriver trygg tilknytning som at barnet vet at vi er der for dem ved behov. Det handler om at vi som voksne i barnehagen blir en trygg base som barnet har i rundt seg, med seg, som gjør at barnet kan hvile seg i at det blir ivaretatt, får hjelp når det trenger det og trøst når det trenger det. (Udir, 2017).

2. Teoretisk tilnærming

I denne delen av rapporten har jeg valgt ut relevant teori i forhold til problemstillingen min som jeg har valgt å støtte meg til. I begrepsavklaringen har jeg presentert hvordan flere ulike teoretikere definerer tilknytning. Videre vil jeg nå se på tilknytning i barnehagen. Deretter skal jeg innom flere ulike teoretikere som Bowlby som skriver om ettåringens tilknytningsfase, Ainsworth som skriver om trygg og utrygg tilknytning, videre vil jeg se på litt objektrelasjonsteori og tilknytningsteori, og til sist skal jeg innom Trygghetssirkelen (COS) som er et veikart som blant annet de som jobber i barnehagen kan bruke for å etablere en trygg tilknytning til ettåringer.

2.1. Tilknytning i barnehagen

Mange barn begynner i barnehagen når de er rundt 9-12 måneder. I denne perioden kan det for mange barn oppleves å være spesielt krevende å adskilles fra foreldrene. Det å etablere en god tilknytning til en i personalgruppen, som barnet blir trygg på, er utrolig viktig (Drugli, 2014, s. 51). Drugli (2014) skriver at det er en rekke faktorer som vil påvirke tilknytningsrelasjoner i barnehagen. Hun understreker at det kreves en frekvens av positivt samspill

mellom personalet og barnet for at trygg tilknytning skal kunne etableres. I tillegg skriver hun om sensitivitet som er av avgjørende betydning for utvikling av trygg tilknytning. Sensitivitet handler om at den voksne fanger opp barnets signaler og uttrykk raskt og gir tilsvarende responser (Drugli, 2014, s. 53). Drugli (2014) viser også til hvor avgjørende det er for ettåringer å etablere gode relasjoner i barnehagen. Hun beskriver det som en av de mest sentrale utviklingsoppgavene for barnet de første to leveårene (s. 43). Drugli (2014) sier at ettåringene er avhengig av hjelp til å regulere følelsene sine, og påpeker at det er de nærmeste tilknytningspersonene som er den beste til å hjelpe barnet. Ettåringer er avhengig av hjelp til å regulere følelsene sine, fordi det blant annet er avgjørende for god fungering på en rekke områder som for eksempel sosialt og kognitivt (s. 44).

Drugli snakker om at trygge barn vil gå til og i fra de voksne, og at de vil bruke de som en ladestasjon: *”De setter seg litt på fanget, det går noen sekunder før de er ferdig ladet, så går de ut igjen for å utforske lekene”*. Hun snakker også om at det kan oppstå konflikter som gjør at et barn for eksempel begynner å gråte, og forklarer at det handler om at barnet nå må lades opp igjen. Hun beskriver videre den aktive voksenrollen som handler om at den voksne beveger seg bort til barnet, hjelper til og setter ord på det som skjer, får ordnet opp, også kan den voksne trekke seg tilbake igjen. Det at små barn får den støtten de trenger i de situasjoner som er krevende for dem, i de situasjoner de står litt fast, så vil det at de voksne kommer, hjelper dem litt, viser dem ting, få dem til å falle på plass følelsesmessig. Det er først når barn faller på plass følelsesmessig at de er klare for å lære (Udir, 2017).

2.2 Bowlby om ettåringens tilknytningsfase

Bowlby har skrevet om ettåringens tilknytningsfase og denne første delen av livet, deler han inn i fire faser. I forhold til oppgavens problemstilling har jeg valgt å presentere den tredje fasen, som omhandler barn i alderen seks til ni måneder og til det er ca. tre år. Denne fasen kaller Bowlby prototypisk tilknytning, og handler om barnets søken etter å opprettholde nærhet til en eller noen få tilknytningspersoner. I denne fasen blir barnet det vi kaller mer mobilt, som knyttes til at det blir mer bevegelig. Med det mener Bowlby at barnet nå kan fysisk følge etter tilknytningspersonen (Broberg, Granquist, Ivarsson & Mothander, 2007, s. 162). Ainsworth påpeker at observasjoner gjort i denne fasen viser til at i situasjoner som barnet opplever krevende, vil det søke tilknytningspersonen, som en trygg havn. Det vil si at den søker en tilknytningsperson for å få hjelp til å regulere følelsene sine. Nærhet og trøst fra tilknytningspersonen gir en følelse av trygghet og bidrar til regulering av de vanskelige følelsene. De som barnet har nærmest relasjon til vil være den som lettest klarer å regulere barnets følelser. Den voksne vil altså i denne perioden fungere som en psykologisk ladestasjon som barnet går til og i fra (Broberg, Hagström & Broberg, 2014, s. 44).

Bowlby mener de første følelsesmessige båndene som dannes mellom det lille barnet og omsorgspersonene har stor betydning. Han understreker barnets behov for det han kaller ”moderlig omsorg”, og mener det er grunnlaget for barnets videre utvikling. Han mener kvaliteten på de første tilknytningsrelasjonene i høy grad påvirker den tidlige personlighetsutviklingen, og peker særlig på hvordan barnets oppfatning av seg selv og andre utvikles (Abrahamsen, 1997, s. 92). Det viser til hvor viktig det er at vi som jobber i barnehagen har kunnskap om tilknytning på flere områder.

2.3 Trygg og utrygg tilknytning

I denne delen av rapporten vil jeg se på det som kalles trygg eller utrygg tilknytning. Trygg tilknytning handler om å være sensitiv overfor barnas behov og måten de uttrykker sine behov på. Det handler om å tilpasse sitt samspill til barnets behov. Det betyr å sette egne behov til side, være oppmerksom og tolke barnets uttrykk og reaksjoner (Hoffmann, Cooper, Powell og Benton, 2017, s. 86).

Alle barn knytter seg til sine omsorgspersoner. Det må de for å overleve, men de knytter seg til de på ulike vis. Noen barn utvikler trygg tilknytning, andre utvikler utrygg tilknytning. Allerede fra fødsel av er barnet biologisk predisponert til å bruke sine tilknytningspersoner som en base som de kan utforske fra og søke tilflukt hos når de føler seg truet. Barnets omsorgsperson bidrar i form av sin respons til å forme samspills- og tilknytningsmønsteret som barnet utvikler det første leveåret (Killén, 2012, s. 31-32).

Mary Ainsworth kan sies å være tilknytningsteoriens mor. Hun rekrutterte til Bowlbys forskningsteam i London, og bidro til å vise at det fantes mønstre i den måten tilknytningen foregikk på. Basert på sine observasjoner i en banebrytende feltstudie i Uganda fastslo hun at det er forskjellige typer tilknytningsmønstre som oppstår mellom den/de primære omsorgspersonene og spedbarnet. I tillegg til dette kom hun også med en svært verdifull forskingsprosedyre som hun kalte Strange Situation Procedure (SSP eller fremmedsituasjonen), som hjelper alle som arbeider med tilknytning til å finne ut hvor tilknytningen ikke er trygg, og hvordan å hjelpe foreldre og barn med å knytte trygge følelsesmessige bånd (Hoffmann, Cooper, Powell & Benton, 2017, s. 43).

Tilknytningsadferden til en ettåring er barnets språk. Med språket sitt formidler barnet hvordan det har blitt behandlet og hvordan det opplever sin omsorgssituasjon. Barnets atferd lyver aldri (Killén, 2012, s. 33).

Når ettåringen med trygg tilknytning kommer til barnehagen har den opplevd sensitive, følelsmessig forutsigbare, tilgjengelige foreldre som har vært i stand til å tolke deres signaler. Ettåringen har erfart at den kan føle seg trygg på at omsorgspersonene tar vare på han eller hun og at det blir beskyttet og får trøst etter behov (Killén, 2012, s. 34).

Ettåringen som kommer til barnehagen med utrygg tilknytning har erfart at omsorgspersonene ikke støtter barnets utforsking, ikke er følelsmessig tilgjengelig eller sensitive overfor deres behov. Ettåringenes erfaring og opplevelse i den utrygge tilknytningen kan være forskjellig. Noen ettåringer opplever foreldre som er kontrollerende og styrende. Andre ettåringer kan oppleve foreldre som er passive og utilgjengelige. Jeg ønsker nå å si noe kort om det vi kan kalle to underkategorier i utrygg tilknytning. Da snakker jeg om unnvikende tilknytning og utrygg ambivalent tilknytning.

Ved at de utvikler strategier eller mønstre som de bruker for å forholde seg til sine foreldrene utvikler noen det vi kaller *utrygg/ unnvikende tilknytning*. Denne utrygge tilknytningen handler om at ettåringen undertrykker sin tilknytningsadferd ved at den ikke viser sine følelser. Disse ettåringene utvikler et mønster hvor de søker minimal kontakt med sine egne foreldre. I tillegg viser det seg at leken ofte er lite gledesfylt, men disse barna er oftest kompetente. Som et eksempel så viser barn som utvikler en slik utrygg tilknytning til foreldrene en tilknytningsadferd som at det er minimalt fortvilet eller lei seg når foreldrene går. Disse barna kan oppleves som selvstendige og trygge, fordi de gir lite uttrykk for at de har behov for tilknytning (Killén, 2012, s. 35-36).

Andre kan utvikler *utrygg ambivalent tilknytning*. De kan på den andre siden overdrive sine følelser og bruke de for å styre foreldrene sine følelser. Disse barna er karakterisert ved at de utforsker menneskene rundt og miljøet begrenset. Dette kommer av at disse barna ønsker å holde seg nærmest mulig sin mor eller sine foreldre. Disse barna viser også på den andre siden en ekstremt fortvilelse ved adskillelse, og er også vanskelig å roe ned ved gjenforening. Disse barna oppleves ofte som utrøstelige (Killén, 2012, s. 36-37).

2.4 Tilknytning og samspill

For en nærmere forståelse av hvor viktig tilknytning og samspill er for ettåringens utvikling vil jeg i denne delen beskrive litt innenfor objektrelasjonsteori og tilknytningsteori. Kunnskap om samspill og tilknytningsmønstre er til hjelp for å forstå og se barna. Jeg skal se nærmere på dette fordi forskning og teori om tilknytning og samspill kan være med på å øke vår forståelse av hvordan foreldre-barn samspill samt barnets tilknytning til nære omsorgspersoner påvirker både den kognitive og emosjonelle utviklingen til barn (Killén, 2012, s. 51). Det vil si at vi som voksne i barnehagen har en sentral og viktig rolle i ettåringens utvikling, som det er viktig at vi er bevisste på.

Barnets første relasjon til foreldrene gir det først noen erfaringer med tilknytning. Etter hvert utvikler barnet det som Stern (2000) kaller ”indre representasjoner”. I disse representasjonene danner barnet seg et indre bilde av seg selv og en oppfatning av tilknytningspersoner og hva barnet kan forvente av dem og relasjoner generelt. Når barnet begynner i barnehagen har det dermed allerede ei forventning på bakgrunn av tidligere erfaringer på hvordan samspillet med barnehagepersonalet vil være. De senere årene har forskning

vist at hvis barnet får sterke følelsesmessige erfaringer i barnehagen kan personalet både modifisere og forsterke barnets tidligere opplevelser. Det vil si at hvis et barn med utrygg tilknytning begynner i barnehagen, kan det ved at de voksne etablerer gode relasjoner og stadig gir det gode følelsesmessige erfaringer endre sine indre bilder og forventinger av senere relasjoner som barnet vil møte. Et barn med utrygg tilknytning kan oppleves å ha unnvikende atferd, som ikke forventer verken nærhet eller trøst av de voksne rundt seg (Killén, 2012, s. 48).

Objektrelasjonsteorien tar for seg hvordan følelsesmessige relasjoner blir etablert og utviklet i tidlig barndom. Objektrelasjonen sier noe om barnets behov og hva den voksne må ha av kvaliteter for å legge et godt grunnlag for samspill. Teorien tar for seg barnet og den voksne samtidig i relasjonen. Det vil si at teorien ser ikke isolert på en av personene, men på begge to samtidig. Objektrelasjonsteorien viser til hvor viktig og grunnleggende behovet for relasjoner er og sammenligner det opp i mot behovet barnet har for mat og drikke. Objektrelasjonen viser også til viktigheten av den voksnes oppmerksomhet og til å være tilgjengelig for barnet, og hvor avgjørende det igjen er for utviklingen av personligheten til barnet (Askland & Sataøen, 2013, s. 58).

Forskning innen objektrelasjonsteori viser hvordan ytre relasjoner, som for eksempel relasjonen barnet har til sin mor, far eller barnehagepersonalet blir omdannet fra erfaringer til indre representasjoner hos barnet. Disse representasjonene kan være både positive og negative, og bildene barnet lager i sitt eget hodet er resultatet av hvordan barnet tolker og oppfatter andre mennesker (Askland & Sataøen, 2013, s. 58).

Objektrelasjonsteorien mener at det tidlige samspillet som barn etablerer med sine nærmeste omsorgspersoner er selve utgangspunktet for barnets helhetlige utvikling. John Bowlby og Donald Winnicott er begge sentrale teoretikere

innen dette fagområdet. De har begge laget hver sine begreper som representerer det samme, bare med ulike navn, på et miljø som barnet er avhengig av å ha for å utvikle gode erfaringer med tilknytning og samspill. Bowlby snakker om en ”trygg base”, mens Winnicott snakker om et ”holdende miljø”. Bowlby sitt begrep ”trygg base” har også Mary Ainsworth tatt for seg, og det skal jeg se nærmere på under Trygghetssirkelen nedenfor, og jeg velger derfor nå å se litt nærmere på Winnicott sitt begrep.

Winnicott snakker om at et godt følelsesmessig klima er en forutsetning for en god utvikling. Gjennom begrepet ”holdende miljø” tar Winnicott for seg en form for samspill som han kaller speiling. Det går ut på at omsorgspersonen rundt barnet fungerer som et speil for barnet ved at gjennom budskapene den voksne sender med stemme, blikk, kropp og ansikt tar barnet innover seg, og blir gradvis omgjort til bilder som barnet med tiden bygger sin egen selvoppfatning på. Det betyr at arbeidsmodellens eller de indre representasjonenes kvalitet og innhold vil påvirke barnets fremtidige relasjonsutvikling (Abrahamsen, 2015, s. 44). Det vil igjen si at hvis barnet opplever det gode følelsesmessige klimaet, det holdende miljøet som Winnicott snakker om, så opplever barnet at det blir sett, hørt, tatt vare på og elsket for den det er (Askland & Sataøen, 2013, s. 59).

Winnicott sitt begrep kan vise til det samme som Stern (2000) sine ”indre representasjon” som jeg skrev om overfor. Ved å vise at flere sentrale teoretikere tar for seg hvor betydelig miljøet og relasjonene barnet har i rundt seg er, ser vi hvor stor og viktig rolle vi som voksne i barnehagen har. Ettåringene tilbringer mesteparten av den våkne tiden de har i barnehagen sammen med oss. Hvilket følelsesmessig klima vi etablerer i barnehagen og hvordan vi inngår i spillrelasjoner til våre ettåringer er avgjørende for å kunne gi de en best mulig positiv utvikling (Askland & Sataøen, 2013, s. 60).

Det viktigste for barnet er først og fremst at relasjonen til en eller flere omsorgspersoner er der, ikke hvordan den er der. Det handler om at ingen relasjoner er perfekt, men for at samspillet skal være ”godt nok” som Winnicott snakker om i sitt begrep ”holdende miljø”, så må barnet erfare flere gode enn dårlige opplevelser. Det handler igjen om at den voksne i barnehagen ikke klarer å ta barnets perspektiver og se barnet ”godt nok”. Som voksne i barnehagen er det vesentlig at vi skaper et miljø rundt barna som holder på barnas perspektiver. Det vil si at vi er sensitive voksne som hele tiden arbeider for å se og forstå barnet og dets behov (Askland & Sataøen, 2013, s. 60).

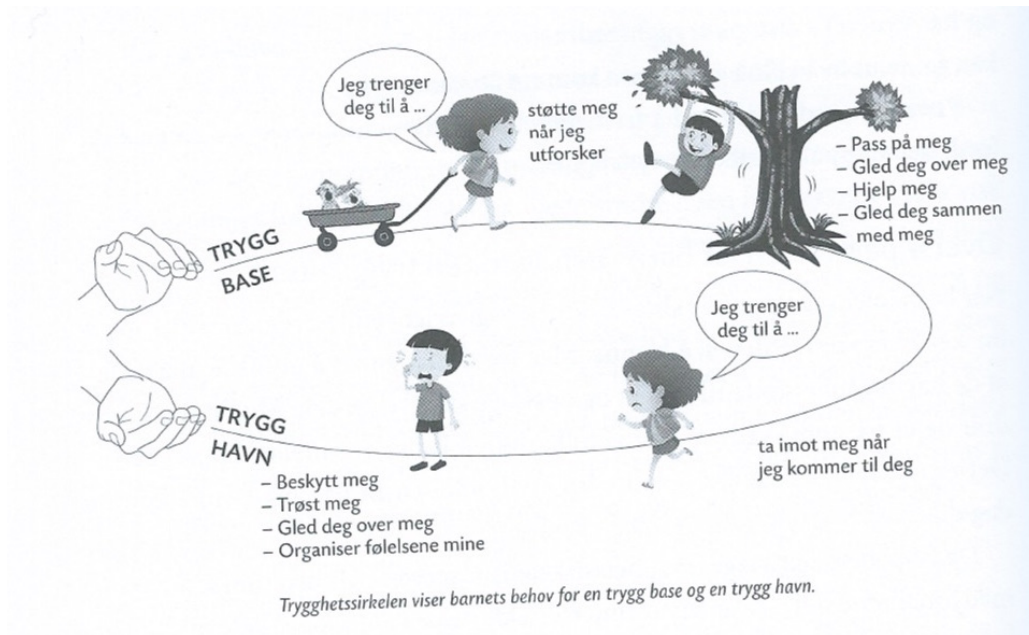
2.5 Trygghetssirkelen

Når foreldre eller pedagogiske ledere i barnehagen skal tolke barnets behov, innebærer det alltid en viss grad av gjetting hvis behovene ikke uttrykkes direkte. Å samhandle med et spedbarn vil derfor ofte bestå av å gjøre feil og gjøre det godt igjen. Det handler om at det er ikke bestandig en ettåring får til å fortelle oss akkurat hva det mener eller trenger, og målet vil da være å finne ut hvordan de voksne i barnehagen kan inntone seg barnet slik at gjetningene for det meste stemmer bra (Hoffman, Cooper, Powell & Benton, 2017, s. 87). Et eksempel kan være da en 18 måneder gammel gutt plutselig begynner å skrike høylytt. Den voksne forstår ikke gutten og hans behov, og i det han blir enda mer lei seg og sint, blir den voksne enda mer frustrert. Den voksne sin økende frustrasjon kan være med på at den voksne reagerer annerledes, enn hvis den hadde roet ned situasjonen og sett nærmere på hva som egentlig foregikk i øyeblikket. Plutselig kommer en eldre gutt på 22 måneder å setter seg ned på huk sammen med gutten på 18 måneder og tar ut en småbil som sitter litt fast i lekegarasjen. Gråten stopper nesten umiddelbart og man kan se en lettelse i den 18 måneder gamle gutten sine øyne. Når voksne i barnehagen jobber med å lære seg å se i slike situasjoner som dette, trenger det ikke å gjette. Å se barnets

verden på det aktuelle tidspunktet er avgjørende for samregulering (Hoffman, Cooper, Powell & Benton, 2017, s. 87).

Det er her trygghetssirkelen kommer inn i bildet. Trygghetssirkelen (COS) er selve kjernen i det vi trenger for å velge trygghet. Det er et enkelt veikart som kan brukes for alle, for å forstå hvilket behov barna til en hver tid gir uttrykk for at de har. Ved å bruke denne metoden kan barnet oppnå en trygg tilknytning (Hoffman, Cooper, Powell & Benton, 2017, s. 88).

Sirkelen viser tre sentrale behov: Søken etter omsorg, utforskning og omsorgsgiving. Den øvre halvdelen av sirkelen gir rom for utforskning, og den nedre gir rom for nærhetssøken. Begrepet trygg base er det mest sentrale innen tilknytningsteorien. Mary Ainsworth, også kjent som tilknytningsteoriens mor, skrev for første gang en doktoravhandling om begrepet *trygg base*: ”*Når trygghet i familien mangler, blir individet handikappet ved at det ikke har en trygg base å gå ut i fra*”. (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 36). Trygg base handler om to aspekter ved den voksnes omsorgsevne. Det handler om at den voksne må være en trygg base for barnets utforskning og en ”sikker havn” som barnet kan vende tilbake til dersom det opplever trussel eller fare (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 43). I nederste del av sirkelen ligger behovet for omsorg. Her søker barna til de voksne i barnehagen for å finne en trygg havn. Det gjør de når de føler seg sårbare og trenger trøst. Hendene på sirkelen representerer foreldrene og den omsorgen de gir (Hoffman, Cooper, Powell & Benton, 2017, s. 89).

(Hoffman, Cooper, Powell & Benton, 2017, s. 94).

Trygghetssystemet til barnet kan sammenlignes med en termostat. Det slås av ved opplevd trygghet, og barnet kan på den måten utforske verden. Det slås på når barnet opplever at tryggheten reduseres, for eksempel på grunn av ytre fare eller tretthet og sykdom, og hemmer på sin side barnets utforskning av verden. Gjennom at ettåringen får erfaringer med at foreldre og voksne i barnehagen hører, forstår og vil hjelpe skaffer barnet seg det vi kan kalle fleksible relasjoner, som gjør at ettåringen klarer å veksle mellom utforskning og trygghetssøken (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 48-49).

3. Metodisk tilnærming

Når jeg skal gjennomføre et forskningsprosjekt, må jeg benytte meg av en eller annen form for metode. En metode kan ses på som et verktøy, et redskap. Der hvor redskapet blir en fremgangsmåte for å innhente de svarene jeg søker etter, få ny kunnskap og viten innenfor et valgt tema. Metodene dreier seg om hvordan vi innhenter, organiserer og tolker informasjon (Larsen, 2017, s. 17). Jeg har brukt god tid i forkant på å tenke i gjennom valg av metode, og har lest meg frem til det som jeg fant ut at kan gi meg best mulig svar på min problemstilling.

Det er vanlig å skille mellom to hovedtyper metoder: Kvalitativ og kvantitativ metode. Begge hovedtypene har mange ulike metoder under seg. Før man bestemmer seg for valg av metode, må jeg som forsker velge hvordan jeg ønsker å samle inn data til undersøkelsen. Kvalitative metoder gir på sin side muligheten til å fange opp meninger og opplevelser som det ikke er mulig å tallfeste eller måle, mens kvantitative metoder gir data som er tellbare (Larsen, 2017, s. 25).

Kvalitativ metode baserer seg på et vidt spekter av innsamlingsmetoder; intervju, observasjon, gjennomføring av prosjekter, analyser av dokumenter, bilder, videoopptak og samtaler (Bergsland & Jæger, 2014, s. 67). Ved kvalitativ metode er et mål å oppnå forståelse av sosiale fenomener, der det å kunne fortolke disse fenomenene får stor betydning (Thagaard, 2013, s. 11).

Larsen skriver om både fordeler og ulemper med begge metodene, og sier noe om at kvalitativ metode kan føre til en bedre forståelse av det som studeres, noe som er både viktig og nødvendig for å videre kunne forklare de funnene en har kommet frem til (2017, s. 29). Jeg kom frem til at kvalitativ metode ville være det alternativet som kan gi meg best svar på min problemstilling:

”Hvordan forstår et utvalg barnehagelærere ettåringens behov for trygg tilknytning i barnehagen?”.

3.1 Valg av metode og begrunnelse

Jeg valgte å bruke kvalitativ metode i min undersøkelse. Videre valgte jeg intervju som min innsamlingsmetode. Jeg valgte denne metoden fordi jeg ønsker å få tak i intervjupersonenes forståelse, opplevelse og mening rundt temaet trygg tilknytning for ettåringer. En viktig målsetting for meg blir å fortolke det mine informanter forteller slik at konteksten kommer frem (Bergsland & Jæger, 2014, s. 68). Da min problemstilling spør etter et utvalg barnehagelærere sin forståelse av ettåringens behov for trygg tilknytning i barnehagen, er den kvalitative metoden den metoden som kan gi best mulig svar på min problemstilling, og som jeg tror kan gi meg og andre barnehageansatte en dypere forståelse og innsikt rundt behovet ettåringene har for trygg tilknytning i barnehagen.

3.2 Intervjuguiden

Intervjuguiden kan inneholde noen temaer som skal dekkes, eller være en detaljert rekkefølge av omhyggelig formulerte spørsmål (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 70). Man kan velge å ha en strukturert eller semistrukturert intervjuguide. Jeg valgte et semistrukturert intervju som i hovedsak betyr at jeg har en fleksibel intervjuguide. Det fungerer slik at en har noen ferdig formulerte spørsmål, men er fleksibel med hensyn til rekkefølgen, og at en stiller oppfølgingsspørsmål der det er nødvendig (Larsen, 2017, s. 99). Jeg som forsker styrer i hovedsak samtalen, ved at jeg på forhånd har laget en intervjuguide, en plan for hva jeg ønsker å snakke om og få vite mer om. Samtidig som jeg har klart både tema og spørsmål, så skal jeg hele veien være åpen for at de jeg intervjuer får fortelle fritt. Dermed har jeg valgt få hovedspørsmål, og flere underspørsmål som kan være ideer om hva jeg kan

spørre om i samtalen. Intervjuguiden blir på den måten en ramme for samtalen, der hvor jeg står fritt til å endre rekkefølgen av spørsmålene og stille oppfølgingsspørsmål (Bergsland & Jæger, 2014, s. 71-72). Bergsland & Jæger skriver at ved å skape en atmosfære hvor den intervjuede føler seg trygg har man større sjanse for at personen snakker fritt om sine opplevelser og følelser. Som intervjuer ønsket jeg å være en som lytter aktivt til det informantene forteller, da dette vil være av stor betydning for selve intervjuets kvalitet (2014, s. 72).

3.3 Intervjupersonene

For å samle inn data til undersøkelsen, valgte jeg å intervju to barnehagelærere. Med tanke på problemstillingen valgte jeg to barnehagelærere som har erfaring med å jobbe med ettåringer i barnehagen.

Tanken med å velge kun to informanter var at jeg ønsket å gå i dybden og skape gode samtaler med hver av de. Begge informantene utdypet sine egne perspektiver på trygg tilknytning hos ettåringer i barnehagen, noe som ga meg tilstrekkelig materiale for mine funn, analysearbeid og videre drøfting.

Det var styrer i barnehagen som valgte ut en barnehagelærer på småbarnsavdeling, dermed er informantene delvis tilfeldig utvalgt.

Informantene tok kontakt med meg per mail for å avtale tidspunkt for intervju, og her informerte jeg kort om prosjektet mitt i tillegg til at de fikk utdypende informasjon før jeg gjennomførte intervjuet.

Mine intervjupersoner er begge utdannet førskolelærer med ulike tilleggsutdanninger. Jeg har valgt å gi informantene et forkortet navn i oppgaven: B1 og B2. B1 har 6 års erfaring fra barnehage, mens B2 har 23 års erfaring fra barnehage.

3.4 Intervjuene

Forskningsintervjuene med førskolelærerne var utrolig spennende. Jeg intervjuet to førskolelærere på småbarnsavdeling. I og med at samtaleemnet var av felles interesse, skapt det kunnskap mellom både meg og den intervjuede. I denne delen ønsker jeg å beskrive litt rundt hvordan intervjuene ble gjennomført for å gi leser en tanke om hvordan det hele gikk for seg, om intervjuguiden fungerte som jeg på forhånd hadde tenkt, og om noe ikke gikk som planlagt.

Jeg gjennomførte begge mine intervjuer med informantene på deres barnehager. Begge intervjuene varte i ca. 40 minutter. Intervjuene ga meg gode samtaler og jeg fikk innsikt i begge deres meninger og perspektiver rundt temaet. Praten gikk naturlig, og jeg opplevde at de snakket fritt. Som jeg skrev om overfor under intervjuguiden, så kan aktiv lytting bidra til å skape en atmosfære hvor den intervjuede føler seg trygg nok slik at personen snakker fritt rundt tema (Bergsland & Jæger, 2014, s. 72). Dette følte jeg for det meste at min rolle i intervjuene besto av ved at jeg formulerte spørsmålene mine så åpne som mulig slik at de fikk fortelle fritt, reflektere og redegjøre for sine egne opplevelser og erfaringer. I tillegg til oppfølging av de ulike hovedspørsmålene jeg hadde skrevet ned. Begge intervjuene ga meg tilstrekkelig med materiale, men jeg kunne merke noe forskjell mellom informantene erfaringsmessig. Den informanten med lengst erfaring hadde hele 23 år erfaring i fra barnehage, og hadde flere praksisnære eksempler å komme med gjennom intervjuet, enn informanten med 6 års erfaring.

Jeg merket forskjell på min rolle etter å ha gjennomført det første intervjuet ved at jeg hadde litt mer erfaring og ble enda mer bevisst på hvordan jeg kunne legge forholdene til rette for den gode samtalen. Kvale & Brinkmann (2009) viser til at det kan være hensiktsmessig å utarbeide to intervjuguider, der den ene på sin side tar utgangspunkt i prosjektets tematiske spørsmål, og den andre

med intervju spørsmål som skal stilles, og som tar hensyn til både de tematiske og dynamiske dimensjonene (s. 71-72). Dette gjorde jeg ikke før jeg forberedte meg til mitt første intervju, men gikk over intervju spørsmålene før jeg gjennomførte det andre intervjuet og uttrykte spørsmålene mer i mitt dagligspråk. Det at jeg gjorde dette kan være en av grunnene til at samtalen med B2 ble mer dynamisk, og den intervjuede fikk delt enda mer spontane og rikholdige beskrivelser enn B1. Som Kvale & Brinkmann (2009) understreker kan man få mer nyansert og variert informasjon ved å gripe temaet an fra flere vinkler (s. 72).

3.5 Analysearbeid

Etter transkriberingen av intervjuene skal jeg nå i gang med analyse og tolkning av det materialet jeg har innsamlet.

Det finnes flere måter å gjennomføre kvalitativ dataanalyse på. De fleste benytter seg av innholdsanalyse, slik jeg har valgt å gjennomføre i min undersøkelse. En slik analyse dreier seg om å finne sammenhenger, gjøre sammenligninger og stille spørsmål (Larsen, 2017, s. 114).

Gjennom mine to intervjuer fikk jeg samlet inn store mengder informasjon. I denne fasen jobbet jeg med å begrense datamengden, og utelukke det jeg ikke har bruk for. For eksempel hendte det at informantene snakket utenfor problemstillingen min, og da er det viktig at jeg luker ut det som ikke er relevant i denne fasen. I mitt analysearbeid leste jeg gjennom materialet mitt flere ganger for å få et helhetsinntrykk. Jeg tok notater underveis og begynte å planlegge hvordan jeg skulle klassifisere de sammenhengene og sammenligningene jeg fant (Larsen, 2017, s. 114)

Jeg valgte å kategorisere mine data etter tema. Jeg fant at jeg hadde fire hovedtema som alle var relevante for min problemstilling.

Tema 1: Hvordan forstår barnehagelærerne 1-åringens trygghetsbehov?

Tema 2: Hva legger barnehagelærerne i begrepet tilknytning

Tema 3: utfordringer i hverdagen

Tema 4: Hvordan arbeider de med tilknytning til 1-åringer?

Ved å dele inn informantene sine svar i forbindelse med disse fire temaene fikk jeg på denne måten god oversikt over hvem som sa hva, hvor like eller ulike svarene deres var rundt temaet og underveis notere ned nøkkelord rundt mønstre som jeg så. Jeg valgte å gjøre jobben med å kode, kategorisere og analysere ved å transkribere ved hånd. Dette ga meg et oversiktlig resultat som gjorde prosessen videre med å drøfte mine funn enklere (Larsen, 2017, s. 118).

3.6 Ethiske refleksjoner

Behandling av personopplysninger er et viktig aspekt ved forskningsetikk. Det finnes ulike etiske dilemmaer som kan knyttes til selve problemstillingen, undersøkelsen, hvordan data blir samlet inn og analyse og drøfting (Bergsland & Jæger, 2014, s. 83).

Informantene ble informert både skriftlig og muntlig om meg og min bakgrunn, formålet med undersøkelsen, frivillig deltakelse og til sist samtykkeskjema. Begge informantene samtykket skriftlig. I forhold til anonymisering så samlet jeg ikke inn data hvor navn på folk, barn eller barnehage kommer frem. Jeg benyttet meg av båndopptaker under begge intervjuene, og lydfile ble behandlet konfidensielt og slettet etter transkribering.

3.7 Metodekritikk

Det er viktig å være kritisk til egen metode, og egne innsamlingsstrategier. Det handler om vurdering av metoden og av den innsamlede datas gyldighet. Bergsland & Jæger (2014) snakker om reliabilitet som i kvalitative studier kan

knyttet til spørsmålet om troverdighet. Det handler i hovedsak om hvor pålitelig datamaterialet er, det vil si hvordan det samles inn, bearbeides, analyseres og tolkes (s. 80). Larsen (2017) skriver om validitet som i kvalitative studier handler mer konkret om bekreftbarhet, troverdighet og overføringsverdi. Det vil si at troverdighet er viktig både når det gjelder reliabilitet og validitet (s. 93-94). I en slik kvalitativ studie som jeg har gjort handler bekreftbarhet om jeg har klart å stille relevante spørsmål i min intervjuguide som vil gi svar på problemstillingen for oppgaven. Det handler om jeg har grunnlag nok til å bekrefte funnene mine og resultatet av de når jeg drøfter de opp i mot den relevante teorien.

Thagaard (2013) skriver at troverdighet i en kvalitativ studie som dette handler om å fortolke de funnene jeg har gjort meg gjennom de semistrukturerte intervjuene med barnehagelærerne (s. 205). Det handler om prosessen, hvordan jeg har samlet inn data, bearbeidet det og til slutt analysert og tolket det. Troverdighet handler på den måten om hvor pålitelig datamaterialet er (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80).

Larsen (2017) knytter overførbarhet i kvalitative studier til å gi rike beskrivelser av funnene våre, slik at andre enn de som har deltatt i studien kan ha nytte av å lese de (s. 94).

I min kvalitative studie ser jeg at det finnes både fordeler og ulemper som begge er med på å den ene siden styrke min oppgave, men også på den andre siden viser til noen svakheter.

Jeg har forsøkt å vurdere både reliabilitet og validitet. Det som på den ene siden styrker oppgaven min er at det kan være enklere å sikre høy validitet gjennom kvalitative undersøkelser enn ved kvantitative. Det så jeg blant annet etter å ha gjennomført mitt første intervju. Da kunne jeg foreta meg korreksjoner underveis, som for eksempel når jeg oppdaget at jeg hadde stilt

spørsmål som gjorde at den intervjuede ikke fikk fortalt like spontant og rikholdig. I tillegg valgte jeg å ha et semistrukturert intervju, som tidligere fortalt gjorde at informantene fikk snakke fritt og ta opp ting de selv så på som viktige i forbindelse med temaet trygg tilknytning for ettåringer. Ved å ha en slik fleksibel prosess hvor jeg kan endre på mine oppfølgings spørsmål underveis, kan jeg samle mer informasjon som til sammen kan gi et bedre grunnlag for å trekke slutninger. For å sikre høy kvalitet på validitet i alle faser av undersøkelsen er det viktig at jeg også holder meg kritisk i både dataanalysen og tolkningen (Larsen, 2017, s. 94).

I forhold til reliabilitet kan jeg som forsker sikre høy kvalitet ved å være så nøyaktig som mulig i behandlingen av data. Det har jeg blant annet gjort ved at jeg har holdt orden på hvem som har sagt hva av informantene mine. I tillegg har jeg valgt å intervju kun to informanter, noe som gjorde det mer oversiktlig for meg slik at transkripsjonen og dataanalysen foregikk på en nøyaktig måte. Det som på den andre siden svekker oppgavens reliabilitet er at det ikke er flere enn meg som intervjuet informantene og har analysert intervjuene. Reliabiliteten kan sies å svekken her på den måten at jo flere som kommer fram til det samme, jo høyere blir reliabiliteten (Larsen, 2017, s. 95).

4. Funn og drøfting

I denne delen av rapporten vil det bli gitt en presentasjon og drøfting av mine funn som kom frem under forskningsintervjuene. Jeg vil i presentasjonen ta for meg de funnene som er relevant for oppgavens problemstilling:

Hvordan forstår et utvalg barnehagelærere ettåringens behov for trygg tilknytning i barnehagen?

I intervjuene reflekterte mine informanter rundt sine egne tanker rundt trygg tilknytning for ettåringer, og bidro med sine egne erfaringer fra sin tid og praksis i barnehagen under hele intervjuet.

Presentasjon av mine funn og drøfting av mine resultater fra intervjumaterialet vil jeg nå dele inn i ulike underkapitler der jeg først presenterer funnene for så å deretter drøfte de opp i mot relevant teori som jeg har brukt for å belyse min problemstilling. Jeg kommer til å drøfte mine funn opp mot teori fortløpende før jeg presenterer nytt funn. Dette gjør jeg for å holde oppgaven mer oversiktlig, og for å få frem helheten i hvert av funnene.

Jeg kommer til å dele opp funnene mine i disse underkapitlene:

- 4.1 Hvordan forstår barnehagelærerne 1-åringens trygghetsbehov?
- 4.2 Hva legger barnehagelærerne i begrepet tilknytning?
- 4.3 utfordringer i hverdagen
- 4.4 Hvordan arbeider barnehagelærerne med tilknytning til ettåringer?

4.1 Hvordan forstår barnehagelærerne 1-åringens trygghetsbehov?

I intervjuene spurte jeg barnehagelærerne om hvordan de ville beskrive 1-åringens behov i barnehagen. Begge informantene vektla begrepet trygghet ved å poengtere hvor viktig det er å bruke god nok tid på å ”trygge” ettåringene sine.

Funn: 1-åringens trygghetsbehov

Hva innebærer det å etablere en trygg tilknytning til ettåringer? Det interessante i mine funn her er hvordan disse informantene beskriver 1-åringenes trygghetsbehov. De er samstemte om at det krever tid og tålmodighet. Ingen av informantene gir en felles definisjon på hva nøyaktig behovet er, fordi de poengterer at hver enkelt ettåring har sitt særegne behov.

B1 mener det handler om å legge bort andre gjøremål og planer, og kun fokusere på å etablere den gode relasjonen som gjør at ettåringen blir trygg på de i rundt seg og omgivelsene.

B2 snakker om at det å etablere en trygg tilknytning til ettåringer handler om å være tilgjengelig, ved å stort sett være på gulvet. Informanten har erfart at mange ettåringer kommer for å sitte litt på fanget, før de går ut å utforsker igjen. Ved å være tilgjengelig på gulvet kan informanten også oppsøke de ettåringene som ikke viser like tydelig at de trenger trøst eller nærhet, og poengterer at det er de voksne sitt ansvar å ta det initiativet.

Drøfting: 1-åringens trygghetsbehov

Det kommer frem at begge informantene ser på hver enkelt ettåring og dets særegne behov, og ikke kun på de som en gruppe. Begge har forståelse for at ettåringene uttrykker sine behov forskjellig, og at det er de voksne i barnehagen sin jobb å sikre at alle får sine behov ivaretatt.

Det kommer tydelig frem når informantene snakker om det å være tilgjengelig for ettåringene ved å være ned på gulvet sammen med dem, og samtidig oppsøke de ettåringene som ikke oppsøker de voksne. Det at informantene påpeker at det er viktig å se på ettåringens særegne behov gjenspeiles ikke på samme måte i det Bowlby skriver om i ettåringens tilknytningsfase. I denne fasen viser Bowlby til at barnet blir mer mobilt, på den måten at det nå kan følge etter tilknytningspersonen. Han viser til at barn i denne fasen søker etter å opprettholde nærhet til sine omsorgspersoner (Broberg, Grnanquist, Ivarsson & Mothander, 2007, s. 162). I intervjuene mine opplever informantene at mange ettåringer søker den eller de voksne i barnehagen som det har fått best kontakt med ved behov, slik som teorien til Bowlby viser til, men informantene viser også til eksempler på ettåringer som ikke søker like tydelig kontakt med de voksne. Det at dette ikke gjenspeiles i teorien til Bowlby kan på den ene siden

handle om at teorien omtaler ettåringene som en gruppe, og differensierer lite. På den andre siden kan det handle om at teorien viser til hvordan ettåringer oppfører seg når de har en trygg tilknytning fra før. Det kom frem i intervjuene at begge informantene har forståelse for at hver enkelt ettåring sitter med sin egen erfaring og opplevelse, og at de dermed må se og forstå hvert enkelt barns behov.

B1 snakker om at for å få trygge barn må vi legge bort alt annet og kun fokusere på hva det enkelte barn trenger her og nå. Ut i fra dette kan det hevdes slik som Askland & Sataøen (2013) skriver at det er vesentlig at de voksne i barnehagen skaper et miljø rundt barna som holder på barnas perspektiver. Det vil si at de voksne er sensitive voksne som hele tiden arbeider for å se og forstå barnet og dets behov (s. 60).

Ingen av informantene brukte begrepet ladestasjon, men de snakket om at gjennom å være tilgjengelig på gulvet så opplevde de at noen ettåringer kom for å sitte litt på fanget, før de gikk ut på gulvet å utforsket lekene igjen. Det informantene snakket om kan likeledes ses i sammenheng med Ainsworth sine observasjoner som ble gjort i ettåringens tilknytningsfase. Hun fant at i situasjoner som barnet opplever krevende, vil det søke tilknytningspersonen som en trygg havn. Det vil si at de voksne fungerer som en ladestasjon som barnet går til og i fra (Broberg, Hagström & Broberg, 2014, s. 44). Det kom godt frem i intervjuene at informantene vektla den aktive voksenrollen for å skape en trygg tilknytning til sine ettåringer gjennom at de er tilgjengelig, tar initiativ og er nær de yngste barna.

B2 opplevde også ettåringer som igjen ikke søker den samme kontakten, som de som voksne selv må oppsøke. Det kan på den andre siden ses opp i mot det Broberg, Hagström & Broberg (2014) skriver om at det er vi som omsorgspersoner som må legge grunnlaget for å etablere samspill og til å støtte barnets primære behov for beskyttelse, trøst og trygghet (s. 34). Informanten

forteller at det i slike situasjoner handler om at vi som voksne må flytte oss bort til det barnet som ikke søker oss. Selv om B1 ikke omtaler trygg havn eller ladestasjon med ord, viser informanten tydelig hva den mener er viktig. Det B1 forteller kan også ses opp i mot det Drugli snakker om når hun beskriver hvordan trygge barn bruker de voksne. Det handler om at de får den støtten de trenger, slik at de faller på plass følelsesmessig, og er klare til å utforske på gulvet igjen (Udir, 2017). Med bakgrunn i dette viser informanten i intervjuet at sensitive voksne er avgjørende i samspill med alle ettåringer.

4.2 Hva legger barnehagelærerne i begrepet tilknytning

Gjennom intervjuene spurte jeg mine informanter om hva de tenker at begrepet tilknytning innebærer. Det kom frem at voksenrollen var høyst vektlagt hos begge informantene. Begge viser til at trygg tilknytning for ettåringer handler om at hver og en av ettåringene i barnehagen stoler på at de voksne er tilgjengelig for dem og forstår de.

Funn: Tilknytning

Det sentrale som kom frem i mine funn er først og fremst hvor avgjørende voksenrollen er for å etablere en trygg tilknytning til ettåringer. Ingen av mine informanter brukte ordet trygg tilknytning under intervjuet, men gjennom sine eksempler kunne jeg imidlertid se det de fortalte opp i mot begrepet på flere ulike måter.

B1 snakker om at ettåringene trenger et trygt ankerpunkt som de forbinder med trygghet. For å være det trygge ankerpunktet forteller informanten at det handler om å tilpasse seg barnets behov i samspill med det. Begge informantene understreker at å etablere en god tilknytning krever tid.

B2 snakker om at tilknytning handler om å tone seg inn på det barnet føler. Informanten viser til et eksempel som kan ses opp i mot beskrivelsen av begrepet trygg tilknytning: *”Jeg skjønner at du har det vondt”- Bare for noen år siden så sa vi: ”Høsj, det her går bra”. Det gjør vi jo ikke lengre. Barnet må få lov til å kjenne på alle de ulike følelsene sine, og vite at vi anerkjenner de”*.

Drøfting: Tilknytning

Begge informantene snakker om at det å etablere et bånd til sine ettåringer krever tid og tålmodighet. Dette kan ses i sammenheng med det Drugli (2014) skriver om at små barn trenger mye tid sammen med og sensitiv oppmerksomhet fra omsorgspersonens side for å bygge opp trygge tilknytningsrelasjoner til dem (s. 43). Begges erfaring er at ettåringene må få mange nok gode erfaringer før den trygge tilknytningen blir til.

For begge barnehagelærerne var det av stor betydning at personalet var tilgjengelig, og tilstede både fysisk og mentalt, og ga av seg selv for å skape trygghet i møte med 1-åringene. Det kan ses opp i mot det Bowlby skriver om betydningen av omsorgspersonens tilgjengelighet, både fysisk og psykisk, og dens evne til å gi gjensvar i samspillet med barnet. Han påpeker barnets behov for å oppleve en varm, intim og kontinuerlig relasjon til én person (Abrahamsen, 1997, s. 92). Dette kan sies å samsvare i likhet med det informantene forteller.

B1 beskriver tilknytning som det at ettåringen har et trygt ankerpunkt i barnehagen. At de har noen som de forbinder med trygghet. Det kan imidlertid ses opp i mot det som Drugli beskriver som trygg tilknytning, som handler om at vi som voksne i barnehagen er der for dem ved behov. Det handler om å være en trygg base barnet har i rundt seg, med seg, og som gjør at barnet kan hvile seg i at det blir ivaretatt, får hjelp og trøst når det trenger det (Udir, 2017). Det B1 beskriver kan også på den andre siden ses opp i mot utrygg

tilknytning som Killén (2012) skriver om. Hvis en ettåring kommer til barnehagen med utrygg tilknytning kan barnets erfaring og tidligere opplevelse gjøre at barnet sitter med en forventning om at de voksne det møter i barnehagen skal møte barnet på samme måte som det har blitt møtt tidligere (s. 35-36). Ut i fra dette er det av avgjørende betydning at de voksne i barnehagen har kunnskaper om både trygg og utrygg tilknytning, slik at de voksne i barnehagen på den ene siden kan forsterke den tidligere opplevelsen til de trygge ettåringene, og på den andre siden modifisere den tidligere opplevelsen og erfaringen til de utrygge ettåringene.

Måten B2 forstår tilknytning til ettåringer på kan ses opp i mot forskning de senere årene som har vist at hvis barnet får sterke følelsesmessige erfaringer i barnehagen så kan personalet både modifisere og forsterke tidligere opplevelser slik som jeg viste til overfor. Med bakgrunn i dette så kan de voksne i barnehagen, gjennom å være en sensitiv voksen som i eksempelet til B2, etablere gode relasjoner og stadig gi ettåringene de gode følelsesmessige erfaringene som vil være med på å prege hvordan barnet møter andre relasjoner senere i livet (Killén, 2012, s. 48). Det at ettåringene blir sett og forstått for den de er krever at de voksne i barnehagen er sensitive i sitt samspill med barnet. Som imidlertid handler om at den voksne tilpasser sitt samspill til barnets behov, fanger opp de ulike signalene og gir tilsvarende respons.

4.3 Utfordringer i hverdagen

Gjennom intervjuene spurte jeg informantene om hva de opplever som utfordrende i hverdagen for å kunne gi/ ivareta behovet for tilknytning til sine ettåringer, og hvordan de ansatte arbeider for å møte disse utfordringene.

Funn: utfordringer

Det sentrale i mine funn her var at informantene opplevde det som vanskelig og utfordrende å se alle ettåringene i løpet av en barnehagehverdag, og å tolke ettåringenes mange uttrykk og reaksjoner.

B1 snakket om at når det i en barnegruppe på 15 barn inneholder 9 ettåringer, kan det noen ganger oppleves utfordrende å se alle i løpet av en barnehagehverdag. Det kom frem at det kan være fort gjort å prioritere de barna som krever den voksne mest, og at de ettåringene som oppleves som fornøyd og selvstendig bare skir gjennom barnehagedagen. B1 forklarer at det også kan oppleves vanskelig å tolke alle ettåringenes mange uttrykk og reaksjoner. Informanten sier det på sikt kan få negative konsekvenser for barnet hvis en ettåring for eksempel opplever voksne som stadig tolker signalene feil.

B2 hadde et eksempel på en ettåring som informanten og personalet fant det vanskelig å etablere en god relasjon til. Ettåringen oppleves som selvstendig og trygg, men gir samtidig lite uttrykk for behov for tilknytning. Informanten sier at det oppleves utfordrende å komme inn på barnet og få etablert den gode relasjonen som B2 ønsker.

Drøfting: utfordringer

De utfordringene som B1 snakker om her kan ses opp i mot det Rammeplan (2017) skriver at barnehagen aktivt skal legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom personalet og barna (s. 19). Det handler på den ene siden om at det å snakke sammen i personalgruppa og sette ord på slike utfordringer er viktig, og på den andre siden hvor vesentlig det er at det er lagt til rette slik at en trygg tilknytning til sine ettåringer kan etableres. Utfordringen med å se alle ettåringene i løpet av en barnehagehverdag kan også ses opp i mot det Drugli (2014) skriver om at det fins en rekke faktorer som vil påvirke tilkyningsrelasjoner i barnehagen. Hun understreker at det krever en frekvens

av positivt samspill mellom personalet og barnet for at en trygg tilknytning skal kunne etableres. Det handler om sensitive voksne som evner å fange opp ettåringenes signaler og uttrykk og raskt gi tilsvarende responser (s. 53). Det kommer frem i intervjuet at informanten ser viktigheten av å dele opp barnegruppen slik at det er færre ettåringer sammen om gangen. Det henger tett sammen med det som Drugli snakker om når hun nevner at det fins ulike rammefaktorene som vil påvirke hvordan en relasjon blir til og utvikler seg i barnehagen. Ved å dele opp barnegruppen kan B1 imidlertid fokusere på færre om gangen slik at det blir enklere å fange opp ettåringenes mange uttrykk og reaksjoner.

B1 forteller også om at det kan oppleves vanskelig å tolke alle ettåringenes mange uttrykk og reaksjoner. Det B1 forteller om kan på den ene siden ses opp i mot måten Askland & Sataøen (2013) definerer tilknytning på. De sier det handler om det følelsesmessige båndet som knytter barnet til en eller flere personer (s. 61). Båndet som blir etablert mellom ettåringen som stadig blir tolket feil og den eller de voksne i barnehagen kan føre til at barnet utvikler noen strategier eller mønstre som det bruker for å forholde seg til den eller de voksne i barnehagen på. Det kan for eksempel handle om at barnet undertrykker følelsene sine, fordi det stadig opplever å ikke bli sett og forstått, gjennom å ikke vise følelsene sine. Dette kan etter hvert få negative konsekvenser ved at barnet kan utvikle en utrygg tilknytning (Killén, 2012, s. 35-36). På den andre siden kan det slik objektrelasjonsteorien viser til også være avgjørende for utviklingen av personligheten til barnet. Det kan handle om at ytre relasjoner blir til indre representasjoner hos barnet. Bildene barnet lager i sitt eget hodet blir et resultat av hvordan barnet opplever og tolker seg selv og andre på (Askland & Sataøen, 2013, s. 58). Med bakgrunn i dette kan man hevde at hvis ettåringer opplever voksne i barnehagen som ikke evner å tilpasse sitt samspill til de ulike behovene som fins i barnegruppa så kan det på

den ene siden ha betydning for barnets trivsel, og på den andre siden på sikt ha negativ betydning for ettåringenes utvikling.

Det at B1 opplever det som vanskelig å tolke alle ettåringens mange uttrykk og reaksjoner kan også ses opp i mot det Killén (2012) skriver om *utrygg/unnvikende tilknytning* (s. 33-36). På den ene siden kan barn utvikle en utrygg tilknytning på bakgrunn av hva det tidligere har opplevd og erfart, men på den andre siden har forskning vist at vi som voksne i barnehagen også kan modifisere deres tidligere erfaring og opplevelse slik jeg har vist til i drøftingskapitlet for tilknytning overfor (Killén, 2012, s. 48). Det vil si at hvis en ettåring med trygg tilknytning kommer til barnehagen og opplever voksne som stadig tolker dets signaler feil, så kan en fare med en slik praksis være at barnet med tiden utvikle en utrygg tilknytning som følge av den manglende speilende omsorgspersonen som Winnicott snakker om. Det går ut på at de voksne i barnehagen fungerer som et speil for barnet ved at gjennom budskapene den voksne sender med blikk, stemme, kropp og ansikt tar barnet innover seg, og blir gradvis omgjort til bilder som barnet med tiden bygger sin egen selvoppfatning på. Det vil si at konsekvenser av dette kan være at barnet ikke lærer å regulere følelsene sine (Askland & Sataøen, 2013, s. 59). Slik Drugli (2014) understreker er ettåringene avhengig av hjelp til å regulere følelsene sine, fordi det blant annet er avgjørende for god fungering på en rekke områder som for eksempel sosialt og kognitivt (s. 44). Askland & Sataøen (2013) viser til hvor avgjørende det følelsesmessige klimaet som etableres i barnehagen er, og hvordan de voksne i barnehagen inngår i samspillsrelasjoner til sine ettåringer, og sier at det igjen er avgjørende for å kunne gi en best mulig positiv utvikling (s. 60). Det kommer tydelig frem at B1 setter slike utfordringer i barnehagehverdagen sin høyt, og at informanten sammen med personalgruppa jobber kontinuerlig med å bli enda bedre på å

tolke ettåringenes mange uttrykk og reaksjoner. Det handler som B1 sier om å se og forstå barnet.

Utfordringen som B2 snakker om kan på en side ses opp i mot det Killén (2012) skriver om at tilknytningsatferden er barnets språk. Det vil si at med språket sitt formidler denne ettåringen hvordan den opplever sin omsorgssituasjon. Hun understreker at tilknytningsatferden til barn lyver aldri (s. 33). I intervjuet kommer det frem at B2 har i bakhodet om det ligger noe mer bak enn at det tar tid å etablere en god tilknytning. B2 beskriver ettåringen som et barn som søker minimal kontakt, men som oppleves som selvstendig og trygg. På mange måter gir barnet lite uttrykk for behov for tilknytning. Dette kan ses i sammenheng med det Killén (2012) skriver om utrygg/ unnvikende tilknytning (s. 33-36). B2 har ingen bekymringer for omsorgssituasjonen til barnet, og opplever at tilknytningen barnet har med foreldrene er god. Det er faktorer som dårlig syn eller hørsel informantene nevner som har vært i tankene, men B2 opplever også at barnet trenger mange flere gode erfaringer med personalet på avdelingen før det blir ordentlig trygg. På den andre siden kan også dette eksempelet ses opp i mot det Broberg, Hagström & Broberg (2014) skriver at for å opparbeide seg en trygg tilknytning så må omsorgspersonene rundt fungere som en trygg base (s. 43). Som informantene opplever kan det være at ettåringen trenger flere samspillserfaringer før det blir trygg på at barnehagepersonalet tar vare på, beskytter og gir trøst etter behov (Killén, 2012, s. 34).

4.4 Hvordan arbeider barnehagelærerne med tilknytning til ettåringer

I intervjuene spurte jeg informantene om hvordan de arbeider med tilknytning til sine ettåringer i barnehagehverdagen.

Funn: Hvordan arbeider barnehagelærerne med tilknytning til ettåringer

Under intervjuene kom det frem at informantene tenker at tilknytning handler om et gjensidig forhold der barnet må bli trygg på de voksne i barnehagen, og de voksne må lære å kjenne barnet og dets behov. Samtidig som de må klare å gi barnet det. B2 sa at det handler om å kjenne barnet og at de som voksne klarer å tone seg inn på hva det føler. Hun kom med et eksempel fra barnehagehverdagen når en ettåring snubler og faller: *”Jeg skjønner at du har vondt”. Og hvis barnet roper på pappa, så er det vår jobb å anerkjenne barnets følelser: ”Jeg forstår at du vil at pappa skal trøste deg nå, men pappa er på jobb så han kan ikke det nå, men kanskje jeg får lov til å trøste deg?”*. Med dette eksempelet fortalte B2 at det handler om å vise at vi forstår og kjenner barnet. Videre forteller informanten at dette handler om trygghetssirkelen, som er et verktøy som de jobber mye med og som er veldig aktuell i arbeid med tilknytning hos ettåringer.

Drøfting: Hvordan arbeider barnehagelærerne med tilknytning til ettåringer

Begge informantene er samstemte i forhold til at de tenker at tilknytning handler om et gjensidig forhold. B1 uttalte: *”Ikke bare skal de bli trygge på oss, men vi skal bli trygge på dem. Det handler om å være påkoblet, og få tak i det den enkelte har behov for”*. Informanten nevner på sin side ikke trygghetssirkelen med ord, noe B2 gjør, men likevel ser jeg en sammenheng mellom det B1 og B2 forteller.

B2 viser til et eksempel der informanten anerkjenner barnets følelser og dette eksempelet kan vi som informanten selv påpeker se opp i mot trygghetssirkelen. Trygghetssirkelen kan brukes som et veikart for de voksne i barnehagen. Den av de voksne som bruker veikartet vil fungere som en trygg base, som barnet stadig kan vende tilbake til for trygghet og trøst. Videre kan

barnet trygt utforske omverdenen igjen før vender tilbake til basen. (Broberg, Hagström & Broberg, 2014, s. 43). For å fungere som en trygg base for ettåringen i barnehagen må de voksne slik informantene understreker se og forstå barnet, og hjelpe det i situasjoner som oppleves vanskelig slik at ettåringen etter hvert selv klarer å veksle mellom utforskning og trygghetssøken (Broberg, Hagström & Broberg, 2014, s. 48-4). Derav kan det å bruke trygghetssirkelen som et verktøy for alle barnehageansatte være med på å sikre at alle ettåringer får sitt behov for trygg tilknytning ivaretatt.

5 Oppsummering og konklusjon

Jeg har i denne oppgaven forsøkt å finne svar på min problemstilling gjennom en kvalitativ undersøkelse i form av et semistrukturert intervju med to barnehagelærere.

Min problemstilling er: ”Hvordan forstår et utvalg barnehagelærere ettåringenes behov for trygg tilknytning i barnehagen?”

Gjennom mine intervjuer har informantene delt sine tanker, følelser, meninger, erfaringer og praksis og jeg har fått en ny innsikt rundt temaet og det kom tydelig frem at barnehagelærerne la stor vekt på dette når det gjelder ettåringens behov for trygg tilknytning i barnehagen:

Undersøkelsen viser hvordan B1 og B2 forstår ettåringenes behov for trygg tilknytning i barnehagen. Det kom frem at informantene mener det handler om sensitivitet, som på den ene siden er av avgjørende betydning for utviklingen og på den andre siden for etablering av en trygg tilknytning til ettåringene. Undersøkelsen viser at de små barna er avhengig av voksne som uttrykker positive følelser i samspill med barnet, som er fleksibel og tilpasser seg barnet i

samspill med det. Det handler om å være sensitive voksne som evner å fange opp alle ettåringenes uttrykk og reaksjoner.

I undersøkelsen kommer det frem hvordan informantene forstår begrepet tilknytning. Funnene mine viser at de tenker at tilknytning handler om at barnet er trygg på at de voksne er der for dem ved behov, og at det krever mye tid og mange nok positive spillserfaringer mellom voksen og barn før det etableres en trygg tilknytning.

Trygg tilknytting er noe alle ettåringer har behov for. I mine funn har informantene delt sine tanker og erfaringer i forbindelse med de ulike utfordringene som finnes for å kunne gi og ivareta behovet alle ettåringene har for tilknytning. Det sentrale i mine funn er at det hele tiden finnes ulike rammefaktorer som vil påvirke hvordan en relasjon blir til og utvikler seg i barnehagen. For å kunne møte alle de små barna sine individuelle forutsetninger og behov ser barnehagelærerne at det krever god ledelse av pedagogisk leder på avdelingen. Det kan handle om å dele opp barnegruppen slik at man får færre ettåringer sammen med seg om gangen. På den måten blir det enklere for de voksne å se og tolke alle ettåringenes uttrykk og reaksjoner.

Det kom frem at B1 og B2 tenker på tilknytning som et gjensidig forhold. Selv om ikke B1 snakket om selve trygghetssirkelen, kom det frem at begge informantene arbeider med tilknytning til sine ettåringer gjennom å være voksne som blir en trygg base for barnet, hvor den voksne er var på barnets skiftende sinnsstemninger, både positive og negative. Som voksne i barnehagen skal man ikke bare trøste og trygge, men også stimulere til utforskning og lek. Det handler om å klare å lese de små nonverbale signalene som ettåringene sender ut, slik at man kan opprette en balanse der barnet etter hvert selv klarer å veksle mellom utforskingstrang og nærhetsbehov.

Det var interessant under arbeidet med bacheloroppgaven å følge opp informantenes tanker og meninger rundt ulike utfordringer de så på i forhold til å kunne gi og ivareta ettåringenes behov for trygg tilknytning i barnehagen. Begge to var opptatt av å snakke om den nye bemanningsnormen som trer i kraft 01.08.18, som skal skjerpe pedagognormen. Da skal det være minst én pedagogisk leder per 7 barn under tre år (Kunnskapsdepartementet, 2018). Dette hadde det vært interessant å sett nærmere på, fordi det blant annet er en sentral rammefaktor som er med på å påvirke hvordan de voksne i barnehagen gir og ivaretar behovet ettåringene har for trygg tilknytning, men siden dette ikke falt innenfor rammen for denne oppgaven får dette eventuelt komme ved en senere anledning.

5.1 Referanser

Abrahamsen, G. (1997). *Det nødvendige samspillet*. Aurskog: Tano Aschehoug.

Abrahamsen, G. (2015). *Tilknytningsbaserte barnehager*. Oslo: Universitetsforlaget.

Askland, L. & Sataøen, S., O. (2013). *Utviklingspsykologiske perspektiver på barns oppvekst*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Barnehage.no (13.05.16). *Støtter i liten grad relasjoner mellom barn*. Lastet ned fra:

<https://www.barnehage.no/artikler/stotter-i-liten-grad-relasjoner-mellom-barn/426476>

Bjørnestad, E. (27.10.15). *Barnehagetilbudet til de minste barna dårligere enn forventet. Foeløpig rapport fra forskningsprosjektene "GoBaN" og Bfb*". Artikkel fra Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). Lastet ned fra:

<http://www.hioa.no/Aktuelle-saker/Barnehagetilbudet-til-de-minste-barna-daarligere-enn-forventet>

- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (Red.) (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Broberg, A., Granquist, P., Ivarsson, T., & Mothander, P.R. (2007). *Anknytningsteori. Betydelsen av nära känslomässiga relationer*. Bokförlaget Natur och Kultur.
- Broberg, M., Hagstrøm, B & Broberg, A. (2014). *Tilknytning i barnehagen; Hva betyr trygghet for lek og læring*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Drugli, M.B. (2010). *Liten i barnehagen; Forskning, teori og praksis*. Oslo: Cappelen Damm.
- Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. (2017).
Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver av 24.
April 2017 nr. 487. Lastet ned fra
<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2017-04-24-487>
- Hoffman, K., Cooper, G., Powell, B. & Benton, C. M. (2017). *Trygge barn*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Killén, K. (2012). *Forebyggende arbeid i barnehagen: Samspill og tilknytning*. Oslo: Kommuneforlaget.

Kunnskapsdepartementet. (2016, 03.08). *Flere får barnehageplass.*

Lastet ned fra:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/flere-far-barnehageplass/id2508359/>

Kunnskapsdepartementet. (11.01.18). *Flere barnehagelærere i barnehagen.*

Lastet ned i fra:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/flere-barnehagelarere-i-barnehagen/id2585153/>

Kvale & Brinkmann. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju.* Oslo: Gyldendal Akademisk

Kvistad, K. & Søbstad, F. (2005). *Kvalitetsarbeid i barnehagen.* Oslo: Cappelen Akademisk Forlag

Larsen, A.K (2017). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig metode, 2. Utgave.* Bergen: Fagbokforlaget.

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode.* Bergen: Fagbokforlaget.

Utdanningsdirektoratet (2017). Film: De yngste barna i barnehagen. Artikkel i utdanningsdirektoratet, sist endret: 17.08.17. Lastet ned fra:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/de-yngste-barna-i-barnehagen/>

Vedlegg 1: Intervjuguide

Tema for oppgaven: Trygg tilknytning for ettåringer i barnehagen

Problemstilling: Hvordan forstår et utvalg barnehagelærere ettåringenes behov for trygg tilknytning i barnehagen?

Starter med å presentere meg selv og bacheloroppgaven min.

Innledende spørsmål og informasjon:

- Hva er din bakgrunn, utdanning og yrkeserfaring?
- Kan du fortelle litt kort om barnehagen du arbeider i?

I forhold til intervjuet så har jeg med tanke på fokusområdet og problemstilling i den oppgaven jeg skal skrive valgt meg ut noen hovedspørsmål.

Tilknytning

- **Hvordan vil du beskriv 1-åringens behov og væremåte i barnehagen?**
  - Hva er grunnleggende for å ivareta behovene deres? Hvordan jobber dere for å ivareta de?
  - Hvordan kjenner du igjen og møter 1-åringenes trygghetsbehov?
- **Hvordan bygger du relasjoner til 1-åringer?**
  - Hva påvirker tilknytningsrelasjoner i barnehagen?
- **Hva tenker du at ordet tilknytning innebærer?**
  - Trygg og utrygg tilknytning

- **Hvordan arbeider du og personalet med tilknytning til ettåringer på din avdeling?**
  - Når opplever du at du ivaretar 1-åringens tilknytningsbehov?
  - Hvordan skaper du gode relasjoner? Hva kan påvirke samspillet mellom deg og en 1-åring?

- **Hvordan opplever du samarbeidet (kommunikasjonen) med 1-åringenes foreldre i lys av tilknytning?**

- **Hva oppleves som utfordrende i hverdagen for å kunne gi/ivareta behovet for tilknytning?**
  - Barn det er vanskelig å få god tilknytning med? Hva gjør dere da?
  - Barn som har dårlige erfaringer fra før/ utrygg tilknytning fra tidligere?

- **Noe mer du vil tilføye?**

Aktuelle oppfølgingsspørsmål:

- Hva mener du med det?
- Kan du utdype det du nettopp sa?
- Hva er dine tanker rundt dette?
- Kan du fortelle hvorfor/ fortelle litt mer om det?

Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Til

Dato

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt

”Trygg tilknytning for ettåringer i barnehagen”

Min bakgrunn og formål

Jeg er sisteårsstudent på barnehagelærerutdanningen ved Dronning Mauds Minne Høgskole. I den forbindelse skal jeg nå i gang med å skrive min bacheloroppgave. Jeg ønsker å intervju pedagogiske ledere på småbarnsavdeling rundt valgt tema for bacheloroppgaven: Trygg tilknytning for ettåringer i barnehagen.

Problemstilling som er valgt for dette temaet er: ”Hvordan forstår et utvalg barnehagelærere ettåringens behov for trygg tilknytning i barnehagen?”

Jeg ønsker å høre dine erfaringer og meninger rundt temaet. Intervjuet vil ta ca. 1 time. Jeg er fleksibel og kommer gjerne for å intervju på din arbeidsplass når det passer for deg.

Under intervjuet ønsker jeg å ta opp samtalen på en båndopptaker. Dette for å slippe å bruke unødig tid på å notere ned alt som blir sagt. Det vil kun være jeg som har tilgang til lydfila, og den behandles konfidensielt. Den vil i etterkant av transkriberingen av intervjuet bli slettet. Du vil bli sikret full anonymitet i min bacheloroppgave.

Frivillig deltakelse

Jeg ønsker å informere om at det er frivillig å delta i studien, og at du når som helst kan trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du har noen spørsmål angående studien kan du ta kontakt med meg, Gerd-Eva Sørøy. Mine veiledere for bacheloroppgaven er Karianne Franck, Førsteamanuensis ved Dronning Mauds Minne Høgskole, mail: kfr@dmmh.no og Signe Marie Hanssen, Høgskolelektor ved Dronning Mauds Minne Høgskole, mail: smh@dmmh.no.

Med vennlig hilsen

Navn:

Kontaktinfo: Tlf., E-post:

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og samtykker i å delta

.....

Sted/ dato

.....

Underskrift